

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

KOREKCIJE

PARIZ – Namera Evrope da kombinuje ambicioznu klimatsku politiku sa liberalizacijom elektroenergetskih tržišta je u velikoj meri doživela neuspeh i kontinent mora da preispita politiku subvencija obnovljivim izvorima energije, stoji u studiji vlade Francuske. Studija, zasnovana na izveštajima vodećih evropskih energetske akademika, konstatuje da EU mora da nađe kompromis između niskih cena, održivosti i stabilnosti u svojoj energetske politici. “Ciljevi ove ambiciozne politike nisu postignuti”, kazao je Jean Pisani-Ferry, čelnik sektora za planiranje (CGSP) premijera Francuske. Studija predlaže niz mera, počev od uvođenja dnevnih (intraday) tržišta električne energije koji se bolje prilagođavaju nestabilnoj proizvodnji vetro i solarne energije od

sadašnjih tržišta za dan unapred, preko jačanja međudržavnih interkonektora radi boljeg uravnoteženja ponude i potražnje između udaljenih područja, do formiranja centralne banke za dozvole za emisije CO₂ i, konačno, suspendovanja podsticaja za OIE u slučaju negativnog kretanja veleprodajnih cena, ili kada snadevači moraju da plaćaju radi rasterećenja zagušenosti kapaciteta. U tim periodima proizvođači OIE raspolagaće sa viškovima “slobodne” energije, što će podstaći ulaganja u skladišne kapacitete, navodi se u studiji. Jedan od autora studije, profesor Oliver Bettzuge kaže da u slučaju da tržišta električne energije više ne funkcionišu dobro, poslovanje tržišnih aktera mora biti koordinirano iz centra, u prvom redu preko državnih monopola, kakav je bio slučaj u mnogim EU državama pre 1998. “Reč je o suštinskom izboru: koordiniranju putem konkurentnih cena, ili, preko centralne vlasti, tj. monopoliste,” kaže Bettzuge. Dodaje da se EU s jedne strane opredelila za liberalizaciju, dok su političari istovremeno narušili tržišta putem regulisanih cena i subvencija za OIE, što je vremenom nametnulo dodatne intervencije na tržištu ... “ i na kraju će se završiti sistemom centralnog planiranja”. Profesor Fabien Roques kaže da se neke EU države opredeljuju za mešoviti model sa jačom ulogom države, uz zadržavanje prostora za tržišne igrače. Kao pionirski primer ovog hibridnog sistema navodi odluku britanske vlade da putem “Ugovora za razliku” odobri garantovane cene za investitore u čistije izvore energije, konkretno za projekat gradnje nuklearne elektrane kojim rukovodi francuski EDF. Ne radi se o renacionalizaciji, već tržištu gde država ponovo uzima svoje prerogative koordinacije investicija, kaže Roques. **Reuters**

LONDON – Fokusiranje Evropske komisije na minimiziranje troškova energetske reforme u upravo objavljenom paketu energetskih i klimatskih ciljeva za 2030. je pozitivan signal za kompanije u sektoru, opterećenom političkim rizicima rastućih računa za energiju, ocenila je rejting agencija Fitch Ratings. Ipak, agencija zadržava negativnu prognozu za sektor, jer smatra da će novi ciljevi za emisije gasova sa efektom

staklene bašte (GHG) za 2030. nastaviti da guše tradicionalni sektor proizvodnje električne energije. Komisija u programu za 2030. priznaje da su novi porezi i nameti ključni razlog rasta računa za struju u EU, stavljajući u drugi plan energetske komponentu. Fitch smatra da će ove godine mogućnost podmirenja troškova energije biti još veći problem u mnogim evropskim državama, uvećavajući rizik političkih mera, poput regulisanja cena. Priznanje da je politika energetskih reformi bila glavni uzročnik rasta računa mogla bi donekle neutralisati nešto od ovih rizika, ali će pretnja

doći od drugih mera namenjenih smanjenju tereta za potrošače. Plan EK da dodatno poveća energetske efikasnost će verovatno smanjiti potrošnju, dok njene inicijative za dodatno poboljšanje energetske infrastrukture mogu da uvećaju troškove prenosa električne energije. Glavni 2030. cilj smanjenja GHG za 40% u odnosu na nivo iz 1990. vodiće verovatno daljem padu proizvodnje struje iz fosilnih goriva. Na dug rok reforme će obezbediti prirodnom gasu mesto značajnog izvora energije za Evropu, kao idealnoj zameni za manje predvidljivu proizvodnju iz obnovljivih izvora energije. Ipak, na kratak i srednji rok Fitch Ratings ne očekuje bilo kakav zaokret u odnosu na trenutnu troškovnu prednost uglja nad gasom, zbog niske cene dozvola za emisije CO² na tržištu. Plan EK da odloži dodatne emisije dozvola imaće mali efekat na cene, a šire reforme sistema trgovanja emisijama (ETS) neće, prema Agenciji, nastupiti pre 2021. **Reuters**

BRISSEL – Evropska komisija (EK) vodi bilateralne razgovore sa svakom od zemalja članica gde država reguliše maloprodajne cene energije i traži od država da fazno uklone tu praksu, saznaju mađarski novinari u izvorima EK. Prema tim izvorima, evropski komesar za energiju Ginter Etinger je još prošle godine informisao o toj nameri države članice gde su cene električne energije i gasa regulisane. **Portfolio.hu**

eureporter

ENLGDOLJGL

**State aid: Commission consults on state aid draft
Communication to promote 'Important Projects of
Common European Interest'**

EU Reporter Correspondent | January 28, 2014 | 9 Comments

BRISEL - Evropska komisija je započela javnu raspravu o Nacrtu predloga za finansiranje projekata od zajedničkog evropskog interesa

(Important Projects of Common European Interest - IPCEIs), koji je deo agende Modernizacije državne pomoći (SAM). Nacrt pokazuje članicama kako mogu podržati, u

skladu sa Pravilima EU o državnoj pomoći, transnacionalne projekte strateške važnosti za EU i ciljeve Evrope do 2020. Reč je o projektima od prekograničnog transporta i energetske infrastrukture, do istraživanja i panevropskih ulaganja povezanih sa razvojem ključnih tehnologija. **eureporter**

BUKUREŠT – Rumunija i Turska potpisale su memorandum o razumevanju o gradnji visokonaponskih dalekovoda radi olakšanja prenosa električne energije između dve države, saopštilo je u ponedjeljak ministarstvo privrede u Bukureštu. Jedan od projekata vezan je za gradnju podmorskog kabla između Rumunije i Turske, kao projekat od pan-evropskog značaja, navodi se u saopštenju bez drugih preciziranja. Ministarstvo u saopštenju takođe podvlači svoju nameru da izgradi prekogranične prenosne veze sa drugim susjedima, Moldavijom, Srbijom, Mađarskom i Bugarskom. **Rompress**

VARŠAVA - Poljska vlada je odobrila plan gradnje dve nuklearne elektrane u toj državi do 2035. godine. Prema planu, lokacija za prvu elektranu će biti određena do 2016. i ona će biti puštena u pogon do 2024. godine. Potrebna investicija se računa na 11,8 milijardi evra, a projekat će voditi poljska državna energetska kompanija PGE. Svaka od nuklearki imaće kapacitet od 3.000 MW, javlja portal **'Oil and Gas Eurasia'**. Poljska, inače, trenutno oko 90% električne energije proizvodi iz termoelektrana na uglj. (foto: Raniji plan gradnje NE u Poljskoj).

DIZELDORF - Druga po veličini nemačka energetska kompanija, RWE, objavila je da će u okviru zarade iz 2013.

imati dodatni otpis od 3,3 milijarde evra, najviše zbog značajnog pada zarade njegovih elektrana u kontinentalnoj Evropi. Sa druge strane, neće biti otpisa u sektoru obnovljive energije, a ukupan otpis umanjice profit na nivou 2013, navodi RWE ne precizirajući za koliko. Širom Evrope, elektrane na uglj i gas su pod značajnim ekonomskim pritiskom, rekao je izvršni direktor nemačke kompanije Peter Terium, dodajući da se RWE, kao i drugi proizvođači električne energije na Starom kontinentu, navikava na teškoće i radi na smanjenju troškova u svojim elektranama u cilju povećanja profita. **DPA**

ANKARA – Kompanija GDF Suez dobila je posao gradnje termoelektrane kapaciteta 1.320 megavata u južnoj turskoj provinciji Adana, saopštio je u ponedjeljak francuski energetski kolos. **SeeNews**

BRISSEL – Evropska unija će morati da anulira deo zakona o podsticanju obnovljive energije ako Sud pravde u Luksemburgu da za pravo tumačenju jednog svog savetnika. Generalni pravobranilac Yves Bot utvrdio je analizirajući jedan postupak švedske vlade da je ona tom prilikom poštovala Zakon EU o podsticanju OIE, ali je pri tom prekršila pravila sadržana u sporazumima EU o slobodnom kretanju robe. **Reuters** napominje da Sud pravde u većini slučajeva uvažava mišljenja generalnih pravobranilaca. U ovom slučaju to bi značilo da će Evropska komisija i države članice morati u roku od dve godine da brišu sporni deo zakona i usklade ga sa pravilima slobodnog kretanja robe. "Član 3, stav 3 direktive 2009/28 je nevažeći jer daje državi članici ovlašćenje da zabrani ili ograniči pristup svojim režimima podrške

proizvođačima čiji se OIE kapaciteti nalaze u drugoj državi članici," pravobranilac Bot u svom mišljenju. Švedska je odbila da odobri subvencije jednom domaćem proizvođaču energije koji je svoje vetro-generatore postavio na autonomnom arhipelagu Aland, koji se nalazi između Finske i Švedske. Vetroenergetska kompanija Alands Vindkraft se zbog toga obratila švedskim sudovima, koji su krajem 2012. predmet prosledili EU sudu. Pravni eksperti kažu za Reuters bi odluka Suda pravde da uvaži mišljenje pravobranilaca podrlo samo osnovu većine nacionalnih sistema podsticanja OIE, uključujući i nemački EEG, koji se rukovode kriterijumom proizvodnje energije na teritoriji svojih država

LONDON - Ekološke grupe su se udružile kako bi tužile EK jer nije primenila nacrt propisa o izmeni Direktive o kvalitetu goriva (Fuel Quality Directive) koji bi ograničio uvoz naftnog peska i drugih nekonvencionalnih goriva. Nacrt o kojem se godinama vodi debata bi rangirao goriva za transport u skladu sa emisijama CO₂ i pomogao članicama da ostvare ciljeve smanjenja emisija do 2020. Neuspeh EU da primeni propis koji bi naftni pesak i druga nekonvencionalna goriva označio kao visoko zagađujuće je, kako smatraju ove grupe, veliki korak nazad za klimatsku politiku Unije. EK je aprila 2012. objavila da zbog prigovora na nacrt radi na proceni njegovog uticaja, ali do danas nije ništa saopštila. **Upstream**

BERLIN - Nemačka vlada dogovorila je dugoročno smanjenje subvencija energije za industriju i za proizvodnju energije iz vetra. Plan predviđa izmenu Energiewende, zakona o OIE (EEG). Cilj EEG je bio

da obezbedi subvencije za OIE, ali i da osigura da firme sa velikom potrošnjom ostanu konkurentne tako što su izuzete od plaćanja tih subvencija, kao i firme koje za svoje potrebe proizvode struju. Neke firme su tako imale upola manju cenu električne energije, što objašnjava zašto skoro 1/4 energije koju potroši privreda sama i proizvede. Izmenama EEG od avgusta bi izuzeci trebalo da budu ukinuti. **Euractiv**.

LONDON – Velika Britanija neće postavljati cilj za udeo obnovljive energije posle 2020., saopšteno je iz vlade u Londonu, koja se prva oglasila posle objavljivanja energetske i klimatske strategije EU za 2030. gde se državama članicama ne nameće obaveza određivanja OIE cilja za narednu dekadu. Umesto toga

Evropska komisija je 22. januara odredila samo opšti cilj da udeo OIE u energetskeom miksu EU 2030. bude 27%. Ovo će biti prvi put u bezmalo dve dekade da Britanija nema jasan nacionalni cilj za „zelenu energiju“, pa se za sada ne mogu sagledati efekti koje će to izazvati u sektoru proizvodnje opreme za taj deo energetske privrede, piše **The Guardian**. Ministar energije Ed Davey (foto) rekao je da pomenuti cilj nije potreban, obzirom da je vlada predvidela masivna sredstva za proizvodnju čiste energije. Portal prenosi da se u slučaju Britanije to može odnositi na nuklearnu energiju, tehnologiju hvatanja i pohranjivanja ugljendioksida (CCS) i korišćenje prirodnog gasa, umesto vetro i solarne energije. „Samo tržište će odlučiti gde da investira“, kazao je Davey.

AMSTERDAM – Ugradnja prvih cevi u deonicu gasovoda Južni tok koja ide ispod Crnog mora počće na jesen ove godine, saopšteno je u sredu iz kompanije South Stream Transport B.V, sa sedištem u Amsterdamu, kojoj je poveren posao izgradnje te sekcije. Kompanija je sa tri firme ugovorila isporuku preko 75.000 čeličnih cevi za prvu od četiri podmorske linije Južnog toka, svaka dužine po 931 kilometar. Vrednost ovih ugovora je oko milijardu evra, navodi se u saopštenju. Podmorska deonica gasovoda ide od ruskog grada Anapa, preko turske ekskluzivne ekonomske zone, do Varne u Bugarskoj.

MINSK - Prema odluci beloruske vlade, od 1. februara poskupljuje tranzit nafte preko te zemlje u proseku za 8,3 - 8,9%. Tako će naknada za tranzit nafte preko najvećih međunarodnih transportnih pravaca i naftovoda Družba na smeru Uneča - Adamovo za Nemačku i Poljsku porasti na 4,54 EUR/t. Na smeru Uneča - Brody, tj. - Polock - Visokoje, kojim naftu uvoze Nemačka, Češka, Slovačka, Poljska, Mađarska i Ukrajina, tranzitna naknada je podignuta na 0,57 EUR/t, prema Mađarskoj, Češkoj, Slovačkoj, Ukrajini kao i Bosni i Hercegovini, porašće na 1,95 EUR/t, a na smeru Nevel javlja ruski portal **Oil and Gas Eurasia**

BRISSEL - Grčki premijer Antonis Samaras zatražio je u utorak prilikom susreta s ruskim predsednikom Vladimirom Putinom u Briselu niže cene ruskog prirodnog gasa za njegovu zemlju, prenosi agencija ANSA i dodaje da je Atina naredila domaćoj gasnoj kompaniji DEPA da u pregovorima s ruskim Gaspromom odbije svaki predlog cene ispod 400 dolara za 1.000 kubika. Kako je grčkim novinarima posle susreta rečeno iz visokog grčkog diplomatskog izvora, Putin nije obećao sniženje. Samaras je naveo da Grčka ne može da plaća gas 30% skuplje od evropskog proseka. **ANSA**

VILNJUS – Akcionari litvanske gasne kompanije Lietuvos Dujos glasali su u četvrtak za otvaranje arbitraže protiv Gasproma, „radi smanjenja previsokih cena gasa“ koji kupuju od ruske kompanije. Kako prenosi agencija **RAPSI**, obraćanje arbitraži je posledica nemogućnosti dogovora sniženja cene pregovorima. Nije objavljeno po kojoj ceni Gasprom prodaje gas kompaniji Lietuvos Dujos, gde inače ima suvlasnički udeo od 37,1%, ali iz vlade u Viljnu navode da je tarifa „osetno veća“ od cene za susedne Letoniju i Estoniju, kao i za Nemačku.

BUKUREŠT – Rumunski proizvođač električne energije Hidroelectrica podneo je tužbu protiv Nacionalne energetske regulatorne agencije (ARNE) zbog, kako navodi, određivanja regulisanih cena struje za domaćinstva za ovu godinu ispod troškova proizvodnje. U tužbi se navodi da je ARNE odredio cenu za megavat-čas električne energije u 2014. od 115 leja (25,34 evra), ispod lanjske tarife od 125 leja (27,54€). U isto vreme količina električne energije koju je regulator odredio za kompaniju Hidroelectrica da isporuči u ovoj godini iznose 5,3 TWh i osetno je veća od 3,9 TWh iz 2013. iz Hidroelectrice tvrde da njihovi troškovi proizvodnje jednog MWh, sa finansijskim izdacima, iznose 160 leja (35,26€). ANRE objašnjava da je prošle godine odredio veću cenu ovom proizvođaču kako bi nadoknadio gubitke. Savet za konkurenciju Rumunije otvorio je istragu povodom tužbe kompanije Hidroelectrica i proučava metodologije ARNE za određivanje cene proizvodnje električne energije. Istraga će biti završena u drugoj polovini godine, saopšteno je iz Saveta. ***Business Review Romania***

BUKUREŠT – Rumunija je prodajom distributera i najavom prodaje državnih proizvođača električne energije, za razliku od većine evropskih zemalja, izgubila sve mogućnosti da ima integrisane kompanije u ovom sektoru, koje u postojećim okolnostima na tržištu najbolje posluju, rekao je čelnik Enel Romania. Luca D'Agnese objašnjava za ***Ziraul Financiar*** da su prošle godine proizvođači energije bili pogođeni niskim cenama, ali su zato distributeri dobro poslovali, pa je u celini 2013. bila dobra

za integrisane energetske kompanije. „Međutim, iako je većina EU zemalja stvorila integrisane igrače, većinom pod kontrolom države, u Rumuniji se termoelektrane nadmeću sa hidrocentralama, distributeri su prodati i sada se pojedinačno na berzi prodaju udeli u državnim proizvođačima energije“, kaže D'Agnese.

LJUBLJANA - Za gradnju drugog bloka nuklearke u Krškom potrebno je osigurati politički konsenzus u Sloveniji i pozitivno mišljenje susednih država i potencijalnih partnera. U tom slučaju bi on mogao biti završen već za deset godina, izjavio je za Delo od 27. januara direktor Gen Energije Martin Novšak. S obzirom na trenutne cene na međunarodnom tržištu, drugi reaktor u Krškom snage od 1.100 do 1.700 megavata mogao bi se postaviti za od tri do pet milijardi evra, ocenio je Novšak. Novšak veruje da će Slovenija na vreme doneti nacionalni energetski program u koji će biti uvršten i drugi blok u Krškom i organizovati nacionalni referendum o prihvatljivosti gradnje. Austrija priznaje Sloveniji da o tome suvereno može odlučiti, dok je u Italiji velik interes potencijalnih investitora za ovaj projekat, kaže Novšak, dodajući da se hrvatski HEP za sada nije zvanično izjasnio.

ZAGREB – Vlada Hrvatske krši obaveze iz Trećeg energetskeg paketa EU, jer je izmenama Zakona o tržištu prirodnog gasa, zbog nespremnosti domaćih distributera, na do tri godine odložena potpuna liberalizacija prodaje gasa za domaćinstva, piše 28. januara **Jutarnji list**. Naime, izmenama Zakona koje je prošle nedelje usvojio Sabor Vladi je ostavljen rok od tri godine za određivanje javnog snabdevača koji će prema regulisanim uslovima prodavati gas distributerima za domaćinstva u toj zemlji. Takođe, Vlada

„proizvođaču prirodnog gasa u Hrvatskoj“, odnosno kompaniji Ina, u tom periodu može da poveri prodaju gasa prema regulisanim uslovima i unapred mu odrediti cenu. Ovako nešto Treći energetskegi paket ne poznaje i predlaganjem ovih promena zakona hrvatska Vlada direktno krši prihvaćene obaveze o liberalizaciji tržišta gasa, tvrde sagovornici Jutarnjeg lista. Iz Ministarstva privrede nisu odgovorili na pitanja Jutarnjeg. Potpuna liberalizacija gasnog tržišta u Hrvatskoj trebalo je da nastupi 1. aprila, do kada je firma Prirodni plin d.o.o. imala obavezu javnog snabdevača distributera. Istim zakonom Vlada je ukinula i stavku kojom je propisana obaveza Ministarstva socijalne zaštite da planira i osigura sredstva za plaćanje isporučenog gasa ugroženom stanovništvu. Takva odredba stajala je i u predlogu Zakona o tržištu električne energije, ali zakon u Saboru nije prošao zbog nedostatka kvoruma, prenosi Jutarnji.

